

DOI: 10.21005/pif.2020.41.C-06

THE RESULTS OF QUALITATIVE RESEARCH ON HEALTH-AFFIRMING URBAN PLACES ON EXAMPLE OF NEW PLANNED CENTRAL PARK IN GDYNIA

BADANIA JAKOŚCIOWE MIEJSC SPRZYJAJĄCYCH PROMOCJI ZDROWIA NA PRZYKŁADZIE NOWEGO PLANOWANEGO PARKU CENTRALNEGO W GDYNI

Monika Trojanowska

dr inż. arch.

Author's Orcid number: 0000-0001-8168-0746

UTP Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy
Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska
Zakład Architektury i Urbanistyki

ABSTRACT

The therapeutic properties of landscapes are a phenomenon that is difficult to measure objectively. Designing health-affirming places for an anonymous user requires a departure from the traditional approach based on designers' subjective, authoritarian perception of beauty towards Evidence-Based Design (EBD). This paper presents a qualitative study of a section of Gdynia city center around the new city park. The universal pattern of health-affirming places was used in the study. This tool does not eliminate issues associated with the subjectivity of perception of landscape therapeutic properties, but it helps to organize the assessment process and use available scientific evidence.

Key words: Evidence Based Design, health-affirming urban landscapes.

STRESZCZENIE

Terapeutyczne właściwości krajobrazu to fenomen, który trudno jest zmierzyć w sposób obiektywny. Projektowanie miejsc promujących zdrowie dla anonimowego użytkownika wymaga więc odejścia od tradycyjnego podejścia opartego na subiektywnej, autorytarnej ocenie piękna w stronę projektowania opartego na dowodach naukowych (Evidence Based Design) EBD. W pracy przedstawiono badanie jakościowe fragmentu centrum miasta Gdyni dookoła nowego parku miejskiego. Do badania wykorzystano uniwersalny wzorzec miejsc sprzyjających promocji zdrowia. To narzędzie, chociaż nie eliminuje trudności związanych z subiektywnością postrzegania terapeutycznych właściwości krajobrazu, pomaga w uporządkowaniu procesu oceny i oparciu procesu projektowego na dowodach naukowych.

Słowa kluczowe: projektowanie oparte na dowodach, miejskie krajobrazy sprzyjające promocji zdrowia.

1. INTRODUCTION

The concept of therapeutic landscapes was described by Gesler in 1996 (Gesler 1996, 2005). He defined them as places where *“physical and built environments, social conditions and human perceptions combine to produce an atmosphere which is conducive to healing”*. The assessment of therapeutic values depends on several factors, e.g. attitude and health condition of the individual user, which are difficult to measure objectively. There were numerous research on the qualities of therapeutic landscapes (Trojanowska, 2017). The health-affirming urban landscapes were defined as *“everyday places which reunite the qualities of therapeutic landscapes to influence people’s physical, mental and spiritual healing”* (Trojanowska and Sas-Bojarska, 2018). Designing health-affirming places for an anonymous user requires a departure from traditional design based on the subjective, authoritarian perception of beauty towards Evidence-Based Design (EBD). Evidence-Based Design helps in creating health-affirming places for a wide variety of users.

2. METHOD

In this study, a section of Gdynia city center urban tissue was evaluated using the universal pattern of health-affirming places. The universal pattern of health affirming places is an extension of the universal pattern of therapeutic parks (Trojanowska, 2017) with an additional category ACCESS TO PARK, which evaluates walkability of pedestrian paths to the park (Dannenberg, Cramer and Gibson, 2015) (Table 1).

The main research question is how to improve the urban tissue to create health affirming urban places? The purpose of this study was to assess the therapeutic qualities of the new central park in Gdynia with the universal pattern. The other goal was to verify the scope of use of the pattern to assess the design before the construction works started.

The central park in Gdynia has been planned between the streets: al. Marsz. Piłsudskiego, Świętojańską, Partyzantów and Kazimierza Przerwy-Tetmajera. In 2017, the city launched public consultations of the project, followed by architectural competition won by the Arch-Deco architectural studio from Gdynia. Three phases of development were planned.

The first phase is already finished and opened to visitors. It is located on the western side of the area. It encompasses a quiet zone with a sensory garden, a place to play boules, and a fenced paddock for dogs. The second phase, located in the center, envisions a modernized playfield next to the existing skatepark. The third phase, located on the eastern side would consist of underground parking for 270 cars, as well as restaurants, and restrooms. A shallow water tank, which may be turned into a skating rink during the winter, is planned on the top of the roof of the underground parking.

Tab. 1. Universal pattern of design for health affirming urban places, source: M.Trojanowska, 2019

UNIVERSAL PATTERN OF DESIGN FOR HEALTH AFFIRMING URBAN PLACES					
UNIVERSAL PATTERN OF DESIGN FOR THERAPEUTIC PARKS					6. ACCESS TO PARK
1. UNIVERSAL DESIGN	2. PARK'S FUNCTIONAL PROGRAM	3. ORGANIZATION OF SPACE AND FUNCTIONS	4. PLACEMAKING	5. SUSTAINABILITY	
1.1 Place Area Location Surrounding urban pattern 1.2 Environmental characteristics	2.1. Psychological and physical regeneration Natural Landscapes Green open space Place to rest in the sun and in	3.1. The park spatial composition follows the surrounding urban pattern 3.2. Architectural variety of urban environment Focal points and	4.1. Works of Art 4.2. Monuments in the park 4.3. Historic places Culture and connection to the past 4.4. Thematic	5.1. Green Infrastructure 5.2. Parks of Second (New) Generation 5.3. Biodiversity protection Part of park not-available to	6.1 Sidewalk Infrastructure- Width of sidewalk Evenness of surface Lack of obstructions Slope Sufficient drainage 6.2 General conditions: Maintenance

Soil quality Water quality Air quality Noise level Biodiversity Forms of nature protection 1.3 Universal accessibility (addressing need of people with disabilities) 1.4 Access to park Distance to potential users Public transport stops Walkways to park	the shade Place to rest in silence and solitude Possibility to observe other people Possibility to observe animals 2.2. Social Contacts Enhancement Organization of events inside the park Gathering place for groups 2.3. Physical Activity Promotion Sports infrastructure Recreational infrastructure Community gardens 2.4. Catering for basic needs Safety and security (presence of guards, cleanliness, maintenance, etc.) Places to sit and rest Shelter Restrooms Drinking water Food (possibility to buy food in the park or close vicinities)	landmarks Structure of interiors and connections Long vistas (Extent) Pathways with views Invisible fragments of the scene (Vista engaging the imagination) Mystery, Fascination Framed views Human scale 3.3. Optimal level of complexity 3.4. Natural surfaces 3.5. Engaging features Risk/Peril Movement 3.6. Presence of Water 3.7. Sensory stimuli design Sensory stimuli: Sight Sensory stimuli: Hearing Sensory stimuli: Smell Sensory stimuli: Touch Sensory stimuli: Taste Sensory path	gardens 4.5. Personalization 4.6. Animation of place	visitors Native plants Native animals Natural maintenance methods 5.4. Sustainable water management Rainwater infiltration Irrigation with non-potable water 5.5. Urban metabolism 5.6. Ecological energy sources	Overall aesthetics Street art Sufficient seating Perceived safety Buffering from traffic Street activities Vacant lots 6.3 Traffic Speed Volume Number and safety of crossings On-street parking 6.4 User Experience Air quality Noise level Sufficient lighting Sunshine and shade Transparency of ground floors of building
---	---	--	--	---	--

The linear strip of open green areas that would become a new central park was evaluated together with seven adjacent streets.

There were two evaluation procedures: the first one performed before the commencement of works and the second one - successive assessment of the planned development. Some, general attributes of the space remained unchanged.

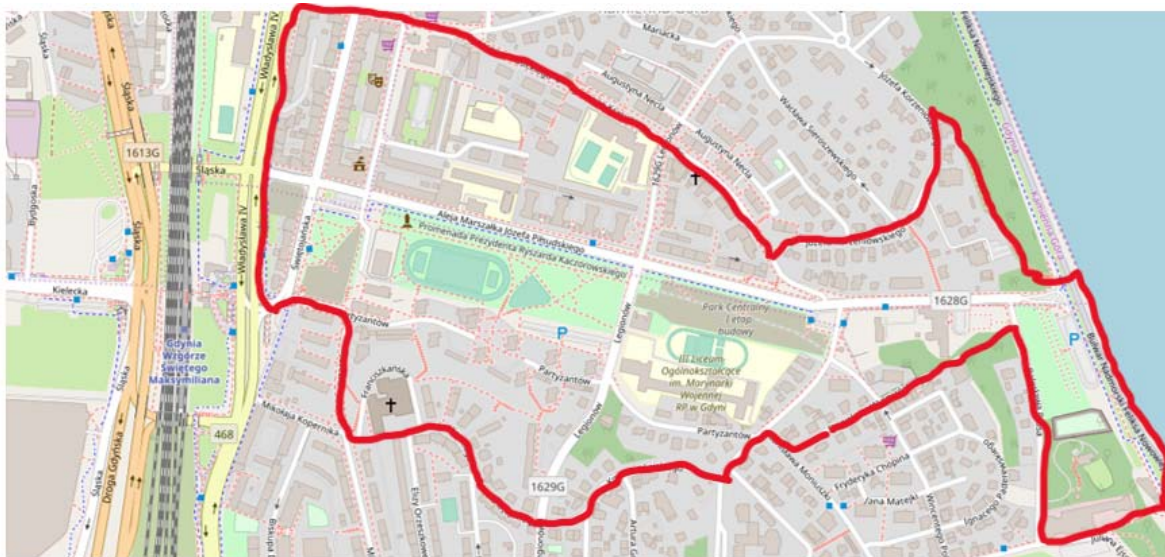

Fig. 1. Section of Gdynia urban tissue which was studied. Source: geoportal360.pl, 2019

Ryc. 1. Badany fragment tkanki miejskiej w Gdyni. Źródło: geoportal360.pl, 2019

Table 2. Assessment of health-affirming urban place – Central Park in Gdynia. Part 1. UNIVERSAL DESIGN.

Source: M.Trojanowska, 2019

1. UNIVERSAL DESIGN	Rough assessment no changes	Detailed assessment	Suggestions for improvement
1.1 Place			
Area, approximately	7 ha (10 ha)		
Location	city Centre	City Centre, next to townhall and main street - Świętojańska	
Surrounding urban pattern	dense urban tissue	Multifamily building blocks, town-houses, townhall, offices, schools, universities, hotels, traditional urban tissue	
1.2 Environmental characteristics			
Soil quality		Sufficient for recreational use. No visible tracks of pollution	
Water quality	Not applicable	Not applicable	
Air quality	very good according to polish air quality standards (Gdynia, 2019)	Good air circulation, the seashore and the forest in close vicinity influence local microclimate.	
Noise level	moderate	Noise nuisance originates from traffic in streets adjacent to park	
Biodiversity	rich in species	a habitat for many species of insects and birds.	
Forms of nature protection	no	no	
1.3 Universal accessibility	accessible	Pathways are wide and even, majority of park's area is accessible.	Accessibility could be improved.

1.4 Access to park			
Distance to potential users	less than 500m	People who live, work and study in surrounding buildings, people who use public transport and who come to stroll at the seaside	
Public transport stops	yes	Bus stops are located next to park's entrances.	
Walkways to park	multiples	Additional evaluation of streets leading to park presented below.	

The successive assessment was partially based on visits to the site, as well as architectural plans. Therefore the rough binary assessment was put into two columns – before the construction and after the completion of planned works. The binary assessment uses only No or Yes values (0-1 scale):

0 - No, not observed or not satisfactory

1 - Yes, observed and evaluated as satisfactory

The detailed assessment concerned the planned development (Tables 2-7).

Table 3. Assessment of health-affirming urban place – Central Park in Gdynia. Part 2. PARK'S FUNCTIONAL PROGRAM, source: M.Trojanowska, 2019

2. PARK'S FUNCTIONAL PROGRAM	Rough Binary Assessment Before	Rough Binary Assessment Planned	Detailed Assessment Planned	Suggestions for improvement
2.1. Psychological and physical regeneration				
Natural Landscapes	1	1	Natural borders created with maturing trees create parks interiors which give impression of pristine natural landscape. The seashore is located in close distance	
Green open space	1	1	Multiples.	
Place to rest in the sun and in the shade	1	1	Multiples.	The benches should have backrests and armrests.
Place to rest in silence and solitude	1	1	Multiples	
Possibility to observe other people	1	1	Many places to observe activities of other people.	
Possibility to observe animals	1	1	Many places to observe wildlife.	
2.2. Social Contacts Enhancement				
Organization of events inside the park	1	1	Possibility to organize events.	
Gathering place for groups	1	1	There are spatial possibilities to organize meetings.	
2.3. Physical Activity Promotion				

Sports infrastructure	1	0	The soccer field will be lost	It is recommended to compensate for the loss of sport fields
Recreational infrastructure	1	1	Rich recreational infrastructure for all age groups	
Community gardens	0	1	Community gardens planned	
2.4. Catering for basic needs				
Safety and security	1	1	Assessed as safe place.	
Places to sit and rest	1	1	Numerous benches.	It would be useful to build a garden pavilion with running potable water and electricity.
Shelter	0	1	Restaurant, shelter next to skatepark	It would be useful to install a garden pavilion.
Restrooms	0	1	Yes	
Drinking water	0	1	Yes	It would be useful to install a drinking fountain in the park.
Food	0	1	Restaurant	It would be useful to allow construction of local food stand or food tracks in the park

The major disadvantage in PARK'S FUNCTIONAL PROGRAM category is the loss of sports infrastructure including the soccer field. It is recommended to compensate for the loss of the sports field with a new soccer field in the neighborhood or improving the conditions and accessibility of existing ones. Other recommendations include the installation of the garden pavilion with running potable water and electricity and allowing local food stands and food trucks in the park.

The major advantage is the addition of new recreational infrastructure for various age groups. The skatepark constructed in 2014 is very popular and would be expanded with amenities for smaller children.

Table 4. Assessment of health-affirming urban place – Central Park in Gdynia. Part 3. ORGANISATION OF SPACE AND FUNCTIONS, source: M.Trojanowska, 2019

3. ORGANISATION OF SPACE AND FUNCTIONS	Rough Binary Assessment Before	Rough Binary Assessment Planned	Detailed Assessment Planned	Suggestions for improvement
3.1. The park spatial composition follows the surrounding urban pattern	1	1	Park is well inscribed into surrounding urban tissue.	
3.2. Architectural variety of urban environment				
Focal points and landmarks	1	1	Legible landmarks	It would be useful to install focal points that would be pronounced.
Structure of interiors and connections	1	1	Legible structure of interiors and connections	
Long vistas (Extent)	1	1	Yes, parks offers numerous long vistas	

Pathways with views	1	1	Yes.	
Invisible fragments of the scene (Vista engaging the imagination)	1	1	Yes, numerous designed vistas engaging the imagination	
Mystery, Fascination	1	1	Parks offers the feeling of mystery and fascination.	
Framed views	1	1	Numerous framed views.	
Human scale	1	1	Park is designed in human scale.	
3.3. Optimal level of complexity	1	1	Yes.	
3.4. Natural surfaces	1	1	Yes.	
3.5. Engaging features	1	1	Multiple elements attract human attention	
Risk/Peril	1	1	Multiple elements offer the subjective feeling of overcoming controlled risk.	
Movement	1	1	Water in the ponds, shimmering greenery.	
3.6. Presence of Water	0	1	Presence of water increases the recreational values of space.	
3.7. Sensory stimuli design				
Sensory stimuli: Sight	1	1	Numerous elements .	
Sensory stimuli: Hearing	1	1	Shimmering water.	
Sensory stimuli: Smell	1	1	Plants, water.	
Sensory stimuli: Touch	1	1	Plants, water.	
Sensory stimuli: Taste	0	0	No.	It would be useful to plant edible plants
Sensory path	0	1	Sensory garden	

Fig. 2. Central Park in Gdynia. Raised planters. Source: M. Trojanowska, 2019
 Ryc. 2. Park Centralny w Gdyni. Wyniesione donice. Źródło: M. Trojanowska, 2019

Fig. 6. Skatepark. Park. Source: M. Trojanowska, 2019
 Ryc. 6. Skatepark obok Parku Centralnego. Źródło: M. Trojanowska, 2019

The major advantage in ORGANISATION OF SPACE AND FUNCTIONS category is the creation of sensory gardens and new engaging features. The construction of a shallow reservoir of water might create a local focus point and help to fight the urban heat island in the summer. However, its maintenance would generate additional costs to the local budget.

Table 5. Assessment of health-affirming urban place – Central Park in Gdynia. Part 4. PLACEMAKING. Source: M.Trojanowska, 2019

4. PLACEMAKING	Rough Binary Assessment Before	Rough Binary Assessment Planned	Detailed Assessment Planned	Suggestions for improvement
4.1. Works of Art	0	0	No.	It could be interesting to organize temporary exhibitions of sculpture in the park.
4.2. Monuments in the park	1	1	A group of historic monuments at the northern side of the park	
4.3. Historic places				
Culture and connection to the past	1	1	Historic monuments	It could be interesting to install a table with this place history.
4.4. Thematic gardens	0	1	Sensory garden installed in the new central park	It could be interesting to install more thematic gardens in this park.
4.5. Personalization	0	1	Community gardens	
4.6. Animation of place	1	1	during organized events.	

Table 6. Assessment of health-affirming urban place – Central Park in Gdynia. Part 5. PURSUIT OF -SUSTAINABLE DEVELOPMENT

5. PURSUIT OF -SUSTAINABLE DEVELOPMENT	Rough Binary Assessment Before	Rough Binary Assessment Planned	Detailed Assessment Planned	Suggestions for improvement
5.1. Green Infrastructure	1	1	Park is an important part of green and blue infrastructure.	
5.2. Parks of Second (New) Generation	1	1	Can be regarded as such.	
5.3. Biodiversity protection				
Part of park not-available to visitors	0	0	no	Provide enclosures for wildlife not available to visitors.
Native plants	1	0	Planting is a combination of native and foreign species	Increase the percentage of native plants.
Native animals	1	0	To be verified after completion	Increase the percentage of native plants and provide enclosures
Natural maintenance methods	1	1	Partially. Rain gardens to collect the stormwater.	
5.4. Sustainable water management				
Rainwater infiltration	1	1	Porous, permeable surfaces.	
Irrigation with non-	Data n/a	Data n/a		It is recommended to

potable water				use non-potable water for irrigation.
5.5. Urban metabolism	1	1	Waste segregation.	
5.6 Ecological energy sources	Data n/a	Data n/a		It is recommended to use ecological energy sources

Table 7. Assessment of health-affirming urban place –Central Park in Gdynia. Part 6. ACCESS TO PARK

6. ACCESS TO PARK							
STREETS	Al. Marszałka J. Piłsudskiego/ Promena-da Prezydenta Ryszarda Ka- Świętojańska	Legionów	W. Pola	Partyzantów	K. Przerwy- Tetmajera	Bulwar Nad- morski im. F. Nowowiej- skiego	
6.1. Sidewalk Infrastructure							
Width of sidewalk	good	good	Partially one side sidewalk	partially narrow	Partially nar- row	Partially narrow	good
Evenness of surface	good	good	good	good	Partially Re- quires renova- tion	Partially Requires renovation	good
Lack of obstruc- tions	Lack of obstruc- tions	Lack of obstruc- tions	Lack of obstruc- tions	Lack of obstruc- tions	Some obstruc- tions	Some ob- structions	Lack of obstructions
Slope	Not impor- tant	Not impor- tant	Important slope	Gentle slope	Gentle slope	Important slope	Not important
Sufficient drainage	sufficient	suffi- cient	sufficient	sufficient	Partially Re- quires renova- tion	Sufficient drainage	Sufficient drainage
6.2. General conditions							
Mainte- nance	good	good	good	good	Partially Requires renovation	good	good
Overall aesthetics	good	good	good	good	Partially Requires renovation	good	good
Street art	no	no	no	no	no	no	yes
Sufficient seating	yes	no	no	no	no	no	yes
Perceived safety	good	good	good	good	moderate	moderate	good
Road noise	moderate	moder- ate	mod- erate	moderate	moderate	moderate	no
Buffering from traffic	Buffering with green- ery	Buffer- ing with green- ery	no	no	no	Buffering with green- ery	No traffic
Street activities	Yes, café gardens	Yes, café gardens	no	no	no	no	yes
Vacant lots	no	no	yes	no	no	yes	noi

6.3. Traffic							
Speed	restricted	re- stricted	re- stricted	restricted	restricted	restricted	restricted
Volume	Important, main road	impor- tant	impor- tant	moderat	moderate	moderate	Important flow of people
Number and safety of crossings	Street lights, safe	Street lights, safe	safe	safe	safe	safe	n/a
On-street parking	yes	yes	yes	yes	yes	yes	n/a
6.4. User Experience							
Air quality	Very good	Very good	Very good	Very good	Very good	Very good	Very good
Noise level	moderate	moder- ate	mod- erate	moderate	moderate	moderate	moderate
Sufficient lighting	yes	yes	yes	yes	yes	yes	yes
Sunshine and shade	trees pro- viding shade	Trees provide shade	Trees provide shade	Trees provide shade	Trees provide shade	Trees provide shade	Trees provide shade
Transpar- ency of ground floors of building	On one side trans- parent ground floors, on the other the central park	yes	Resi- den- tial floors, shops, green space	Residen- tial floors, shops, green space	Residential floors	Residential floors, green space	Seashore on one side, forest on other side

3. DISCUSSION

During visits to the park, it was observed that the remodeled part of the park (phase 1) attracts many visitors. The tables 2-7 with the results of the assessment of therapeutic qualities demonstrated that while some qualities were lost, the new design could provide compensation in the long term.

On one hand, the accessibility was improved with new pedestrian paths with even surfaces, additional numerous benches, and new lighting. Multiple new features for various groups of users (children, teenagers, young adults, seniors) and a paddock for dogs were added. The construction of the second and third phases with new restaurants and restrooms could help to cater to the basic needs of users.

On the other hand, some existing sport and recreational equipment were removed in the new plan, and there should be some compensation. Another subject to discuss is the compensation for cut old trees, by the new planting. Other recommendations, based on research evidence were put into tables. Additionally, the assessment draws attention to the walk ability of adjacent streets, which should be improved.

The major suggestion based on this study is to avoid the construction of underground parking within the park boundaries, if possible. It would be recommended to build the underground parking adjacent to the park's space instead - under the roads, pedestrian paths, and plazas.

4. CONCLUSIONS

The universal pattern for health-affirming urban places is an Evidence-Based Design (EBD) tool. It is a helpful tool for the assessment of the therapeutic qualities of space and justification of the de-

sign. This tool is acceptable in the discipline of architectural design and urban planning, although it does not eliminate the issues associated with the subjectivity of perception.

In the case of central park in Gdynia this tool demonstrated which therapeutic qualities were lost and which were added. It should be monitored, if the new additions would compensate in the long term for the qualities which were lost.

BADANIA JAKOŚCIOWE MIEJSC SPRZYJAJĄCYCH PROMOCJI ZDROWIA NA PRZYKŁADZIE NOWEGO PLANOWANEGO PARKU CENTRALNEGO W GDYNI

1. WSTĘP

Pojęcie krajobrazów terapeutycznych zostało opisane przez Geslera w 1996 r. (Gesler 1996, 2005). Zdefiniował je jako miejsca, w których „*środowisko fizyczne i wybudowane, warunki społeczne i ludzkie wyobrażenia tworzą atmosferę sprzyjającą uzdrowieniu*”. Ocena wartości terapeutycznych zależy od kilku czynników, np. postawa i stan zdrowia użytkownika, które trudno obiektywnie zmierzyć. Przeprowadzono liczne badania dotyczące terapeutycznych właściwości krajobrazu (Trojanowska, 2017). Krajobrazy miejskie sprzyjające promocji zdrowiu zostały zdefiniowane jako „*miejsca codzienne, które łączą walory krajobrazów terapeutycznych, aby pozytywnie wpływać na zdrowie fizyczne, psychiczne i duchowe ludzi*” (Trojanowska i Sas-Bojarska, 2018). Projektowanie miejsc sprzyjających promocji zdrowiu dla anonimowego użytkownika wymaga odejścia od tradycyjnego projektowania opartego na subiektywnym, autorytarnym postrzeganiu piękna w kierunku projektowania opartego na dowodach (EBD). Projektowanie oparte na dowodach pomaga w tworzeniu miejsc sprzyjających promocji zdrowia dla szerokiej gamy użytkowników.

2. METODA

W badaniu oceniono fragment tkanki miejskiej w centrum Gdyni, stosując uniwersalny wzorzec miejsc sprzyjających promocji zdrowia. Uniwersalny wzorzec miejsc sprzyjających promocji zdrowia jest rozszerzeniem uniwersalnego wzorca parku o właściwościach terapeutycznych (Trojanowska, 2017) o dodatkową kategorię DOSTĘP DO PARKU, która ocenia jakość ścieżek pieszych do parku (Dannenberg, Cramer and Gibson, 2015) (Tabela 1).

Główne pytanie badawcze brzmi: jak ulepszyć tkankę miejską, aby stworzyć miejsca sprzyjające promocji zdrowia w mieście. Celem badania była ocena walorów terapeutycznych nowego parku centralnego w Gdyni za pomocą uniwersalnego wzorca. Drugim celem była weryfikacja zakresu zastosowania wzorca do oceny projektu przed rozpoczęciem prac budowlanych.

Park centralny w Gdyni został zaplanowany między ulicami: Al. Marsz Piłsudskiego, Świętojańską, Partyzantów i Kazimierza Przerwy-Tetmajera. W 2017 r. Miasto rozpoczęło publiczne konsultacje projektu, a następnie zorganizowano konkurs architektoniczny, który wygrała pracownia architektoniczna Arch-Deco z Gdyni. Inwestycję podzielono na trzy etapy.

Pierwszy etap prac został już zakończony i otwarty dla odwiedzających. Pierwsza część znajduje się po zachodniej stronie parku. Obejmuje strefę wypoczynku w ciszy z ogródkiem sensorycznym, miejscem do gry w bule oraz ogrodzony wybieg dla psów. Drugi etap prac, zlokalizowany w centrum, przewiduje zmodernizowanie placów obok istniejącego skateparku. Trzecia część, zlokalizowana po wschodniej stronie, to podziemny parking dla 270 samochodów, a także restauracja i toalety. Na dachu podziemnego parkingu planowany jest płytki zbiornik wodny, który zimą może zostać przekształcony w lodowisko.

Tab. 1. UNIWERSALNY WZORZEC MIEJSC SPRZYJAJĄCYCH PROMOCJI ZDROWIA. Źródło: M.Trojanowska, 2019

UNIWERSALNY WZORZEC MIEJSC SPRZYJAJĄCYCH PROMOCJI ZDROWIA,					
UNIWERSALNY WZORZEC PARKU O WŁAŚCIWOŚCIACH TERAPEUTYCZNYCH.					6. DOSTĘP DO PARKU
1. PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE	2. PROGRAM FUNKCJONALNY PARKU	3. STRUKTURA FUNKCJONALNOPRZESTRZENNA	4. TWORZENIE MIEJSCA	5. UWZGLĘDNIENIE WYMÓGÓW ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU	
<p>1.1 Miejsce Powierzchnia Lokalizacja Otaczająca tkan-ka miejska</p> <p>1.2 Kontekst ekologiczny Jakość gleby Jakość wody Jakość powietrza Poziom hałasu Bioróżnorodność Formy ochrony przyrody</p> <p>1.3 Uniwersalna dostępność (potrzeby osób o ograniczonej sprawności)</p> <p>1.4 Dostępność parku Odległość dla potencjalnych użytkowników Transport publiczny Drogi piesze do parku</p>	<p>2.1. Umożliwienie regeneracji psychicznej i fizycznej</p> <p>Przestrzenie naturalnego krajobrazu Zielona polana</p> <p>Miejsca odpoczynku w słońcu i w cieniu</p> <p>Miejsca odpoczynku w ciszy i samotności</p> <p>Możliwość obserwacji innych Ludzi</p> <p>Możliwość obserwacji zwierząt</p> <p>2.2. Sprzyjanie kontaktom społecznym</p> <p>Organizacja imprez w parku</p> <p>Miejsce spotkań w grupie</p> <p>2.3. Wspieranie aktywności fizycznej</p> <p>Infrastruktura sportowa</p> <p>Infrastruktura rekreacyjna</p> <p>Ogrody wspólnotowe</p> <p>2.4. Zaspokojenie podstawowych potrzeb użytkowników</p> <p>Bezpieczeństwa (obecność pracowników ochrony, czystość, utrzymanie, etc.)</p> <p>Miejsca do siedzenia i odpoczynku</p> <p>Schronienia</p> <p>Toaleta</p> <p>Woda do picia</p> <p>Jedzenie (możliwość zakupu jedzenie w parku)</p>	<p>3.1. Kształtowanie przestrzeni parku w zależności od kompozycji urbanistycznej miasta</p> <p>3.2. Różnorodność architektoniczna otoczenia</p> <p>Punkty orientacyjne</p> <p>Struktura połączeń przestrzeni wewnętrznych</p> <p>Otwarcia widokowe na długie osie kompozycyjne</p> <p>Prowadzenie ścieżek widokowych</p> <p>Przesłonięte elementy sceny,</p> <p>Wrażenie tajemniczości</p> <p>Kadrowanie widoku</p> <p>Ludzka skala</p> <p>3.3. Optymalny stopień skomplikowania</p> <p>3.4. Naturalna nawierzchnia</p> <p>3.5. Elementy przykuwające uwagę</p> <p>Kontrolowana trudność</p> <p>Wrażenie ruchu</p> <p>3.5. Zbiornik wodny w parku</p> <p>3.6. Projektowanie oddziaływania sensorycznego</p> <p>Oddziaływanie sensoryczne: wzrok</p> <p>Oddziaływanie sensoryczne: słuch</p> <p>Oddziaływanie sensoryczne: węch</p> <p>Oddziaływanie</p>	<p>4.1. Dzieła sztuki w parku</p> <p>4.2. Zabytki w parku</p> <p>4.3. Związki miejsca z historią</p> <p>Dziedzictwo kulturowe i związki z przeszłością</p> <p>4.4. Ogrody tematyczne</p> <p>4.5. Możliwość personalizacji przestrzeni parku</p> <p>4.6. Animacja przestrzeni parku</p>	<p>5.1 Włączenie w system przyrodniczy miasta</p> <p>5.2. Parki nowej (drugiej) generacji</p> <p>5.3. Ochrona bioróżnorodności</p> <p>Wydzielenie fragmentu parku z ograniczonym dostępem dla ludzi</p> <p>Dobór roślin siedliskowych</p> <p>Troska o rodzime zwierzęta</p> <p>Naturalne metody utrzymania parku</p> <p>5.4. Ochrona zasobów wody pitnej</p> <p>Infiltracja wody deszczowej</p> <p>Wykorzystywanie do podlewania wody nieuzdatnianej</p> <p>5.5. Metabolizm miejski</p> <p>5.6. Wykorzystywanie ekologicznych źródeł energii</p>	<p>6.1 Infrastruktura ruchu pieszego</p> <p>Szerokość chodnika</p> <p>Równa nawierzchnia</p> <p>Brak utrudnień</p> <p>Nachylenie</p> <p>Zagospodarowanie wody deszczowej</p> <p>6.2 Ocena ogólna</p> <p>Utrzymanie</p> <p>Estetyka</p> <p>Sztuka w przestrzeni ulicy</p> <p>Wystarczająca ilość i jakość miejsc do siedzenia</p> <p>Percepcja bezpieczeństwa</p> <p>Buforowanie ruchu ulicznego</p> <p>Aktywność na ulicy</p> <p>Pustostany</p> <p>6.3 Ruch pojazdów</p> <p>Prędkość</p> <p>Natężenie ruchu</p> <p>Ilość i bezpieczeństwo przejść pieszych</p> <p>Parkowanie na ulicy</p> <p>6.4 Jakość użytkowania</p> <p>Jakość powietrza</p> <p>Wystarczające oświetlenie</p> <p>Poziom hałasu</p> <p>Nastłonecznienie i zacinienie</p> <p>Przezierność kondygnacji przyziemia</p>

	lub w bezpośrednim sąsiedztwie)	sensoryczne: dotyk Oddziaływanie sensoryczne: smak Ścieżka sensoryczna			
--	---------------------------------	--	--	--	--

Liniowy pas otwartych terenów zielonych, które ma stać się nowym parkiem centralnym, został oceniony razem z siedmioma przyległymi ulicami.

Ocenę przeprowadzono w dwóch etapach: pierwszą przeprowadzono przed rozpoczęciem prac, a drugą – sukcesywnie w miarę postępu prac. Niektóre ogólne atrybuty przestrzeni pozostały niezmienione.

Tab. 2. Ocena miejsc sprzyjających promocji zdrowia –Park Centralny w Gdyni. Część 1. PROJEKOWANIE UNIWERSALNE. Źródło: M.Trojanowska, 2019

1. PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE	Ocena ogólna – parametry bez zmian	Ocena szczegółowa	Propozycje zmian
1.1 Miejsce			
Powierzchnia w przybliżeniu	7 ha (10 ha)		
Lokalizacja	Centrum miasta, Śródmieście	Śródmieście, teren przylega do urzędu miasta i głównej ulicy Świętojańskiej	
Otaczająca tkanka miejska	Gęsta tkanka miejska	Budynki wielorodzinne, wielofunkcyjne, domy szeregowe, urząd miasta, biura, szkoły, uczelnie, hotele, tradycyjna tkanka miejska	
1.2 Kontekst ekologiczny			
Jakość gleby		Odpowiednia do użytku rekreacyjnego Nie było widocznych śladów zanieczyszczeń	
Jakość wody	Nie dotyczy	Nie dotyczy	
Jakość powietrza	Bardzo dobra wg. Polskich standardów (Gdynia, Standardy... 2019)	Dobre przewietrzanie, bliskość morza i lasu wpływa na mikroklimat	
Poziom hałasu	umiarkowany	Uciążliwość hałasu jest związana z ruchem ulicznym na sąsiadujących z parkiem ulicach	
Bioróżnorodność	Bogactwo gatunków	Siedlisko dla wielu gatunków owadów i ptaków	
Formy ochrony przyrody	Nie	Nie	
1.3 Uniwersalna dostępność	Dostępny	Ścieżki są szerokie, o równej nawierzchni. Większość powierzchni parku jest dostępna dla osób o ograniczonych możliwościach ruchowych	Dostępność można poprawić
1.4 Dostęp do parku			

Odległość dla potencjalnych użytkowników	Mniej niż 500m	Ludzie, którzy mieszkają, pracują i uczą się w pobliskich budynkach, spacerujący nad morzem, użytkownicy transportu publicznego,	
Transport publiczny	Tak	Przystanki autobusowe są zlokalizowane obok wejść do parku	
Drogi piesze do parku	Wielość	Dodatkowa ocena ulic wiodących do parku przedstawiona jest poniżej w tabeli 7	

Kolejna ocena była oparta o studiowanie planów architektonicznych i wizyty terenowe. Dlatego ogólna ocena binarna została umieszczona w dwóch kolumnach – stan przed budową i oczekiwane efekty po zrealizowaniu całej planowanej inwestycji. Ocena binarna używa tylko dwóch wartości Nie lub Tak (skala 0-1):

0-Nie, nie zaobserwowano lub nie jest zadowalające

1-Tak, zaobserwowane i ocenione jako zadowalające

Szczegółowa ocena dotyczyła stanu po zrealizowaniu całej inwestycji (tabele 2-7).

Tab. 3. Ocena miejsc sprzyjających promocji zdrowia –Park Centralny w Gdyni. Część 2. PROGRAM FUNKCJONALNY PARKU. Źródło: M.Trojanowska, 2019

2. PROGRAM FUNKCJONALNY PARKU	Ogólna ocena binarna Przed	Ogólna ocena binarna Planowane	Ocena szczegółowa Planowane	Propozycje zmian
2.1. Umożliwienie regeneracji psychicznej i fizycznej				
Przestrzeń naturalnego krajobrazu	1	1	Ściany utworzone z dużych drzew posadzonych wzdłuż granicy parku pozwoliły na wyodrębnienie wnętrza parkowego, co daje wrażenie naturalnego krajobrazu. Nabrzeże morskie znajduje się w bliskiej odległości	
Zielona polana	1	1	Wielość	
Miejsca odpoczynku w słońcu i w cieniu	1	1	Wielość	Ławki powinny mieć podłokietniki i oparcie
Miejsca odpoczynku w ciszy i samotności	1	1	Wielość	
Możliwość obserwacji innych ludzi	1	1	Wielość miejsc gdzie można obserwować aktywność innych ludzi	
Możliwość obserwacji zwierząt	1	1	Wielość miejsc gdzie można obserwować aktywność zwierząt	
2.2. Sprzyjanie kontaktom społecznym				
Organizacja imprez w parku	1	1	Przestrzeń parku daje możliwość organizacji imprez	
Miejsce spotkań w grupie	1	1	Przestrzeń parku daje możliwość spotkań w grupach	
2.3. Wspieranie aktywności fizycznej				

Infrastruktura sportowa i rekreacyjna	1	0	Boisko sportowe zostanie zabudowane	Zaleca się kompensację za utratę boiska sportowego
Infrastruktura rekreacyjna	1	1	Bogata infrastruktura rekreacyjna	
Ogrody wspólnotowe	0	1	Ogródki wspólnotowe	
2.4. Zaspokojenie podstawowych potrzeb użytkowników				
Bezpieczeństwa (obecność pracowników ochrony, czystość, utrzymanie, etc.)	1	1	Miejsce jest uważane za bezpieczne	
Miejsca do siedzenia i odpoczynku	1	1	Wielość miejsc do siedzenia	Zaleca się budowę pawilonu ogrodowego z bieżącą wodą, oświetleniem i gniaздkami elektrycznymi
Schronienia	0	1	Restauracja i wiata obok skateparku	Zaleca się budowę pawilonu ogrodowego
Toaleta	0	1	Zaplanowana	
Woda do picia	0	1	Tak	Zaleca się budowę źródła z wodą pitną w parku
Jedzenie (możliwość zakupu jedzenia w parku lub w bezpośrednim sąsiedztwie)	0	1	Restauracja	Zaleca się budowę punktów z jedzeniem i miejsca dla parkowania samochodów typu food truck

Główną stratą w kategorii PROGRAM FUNKCJONALNY PARK jest utrata infrastruktury sportowej, w tym boiska do piłki nożnej. Zaleca się, aby zrekompensować utratę boiska przez budowę nowego w sąsiedztwie lub udostępnienie innych boisk w dzielnicy. Inne zalecenia obejmują instalację pawilonu ogrodowego z bieżącą wodą pitną i elektrycznością oraz umożliwienie funkcjonowania np. sezonowych straganów z jedzeniem czy pojazdów typu food truck w parku.

Główną zaletą nowej koncepcji jest dodanie atrakcyjnej infrastruktury rekreacyjnej dla różnych grup wiekowych. Skatepark zbudowany w 2014 roku jest bardzo popularny i zostanie rozszerzony o część dla mniejszych dzieci.

Tab. 4. Ocena miejsc sprzyjających promocji zdrowia –Park Centralny w Gdyni. Część 3. STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA. Źródło: M.Trojanowska, 2019

3. STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA	Ogólna ocena binarna Przed	Ogólna ocena binarna Planowane	Ocena szczegółowa Planowane	Propozycje zmian
3.1. Kształtowanie przestrzeni parku w zależności od kompozycji urbanistycznej miasta	1	1	Park jest dobrze wpisany w otaczającą tkankę miejską	
3.2. Różnorodność architektoniczna otoczenia				
Punkty orientacyjne	1	1	Czytelne dominanty	Zaleca się stworzenie bardziej wyrazistych dominant

Struktura połączeń przestrzeni wewnętrznych	1	1	Czytelna struktura połączeń przestrzeni wewnętrznych	
Otwarcia widokowe na długie osie kompozycyjne	1	1	W parku są otwarcia widokowe na długie osie kompozycyjne	
Prowadzenie ścieżek widokowych	1	1	Tak	
Przesłonięte elementy sceny	1	1	Tak, wielość miejsc oddziałujących na wyobraźnię	
Wrażenie tajemniczości	1	1	W parku jest wiele miejsc, które stwarzają wrażenie tajemniczości	
Kadrowanie widoku	1	1	Wielość kadrowanych widoków	
Ludzka skala	1	1	Park został zaprojektowany w ludzkiej skali	
3.3. Optymalny stopień skomplikowania	1	1	Tak	
3.4. Naturalna nawierzchnia	1	1	Tak	
3.5. Elementy przykuwające uwagę	1	1	Wielość elementów przyciągających uwagę	
Kontrolowana trudność	1	1	Wielość elementów, które potęgują wrażenie pokonywania kontrolowanych trudności	
Wrażenie ruchu	1	1	Obecność wody, zróżnicowane nasadzenia dają wrażenie ruchu	
3.6. Zbiornik wodny w parku	0	1	Obecność wody poprawia walory rekreacyjne parku	
3.7. Projektowanie oddziaływania sensorycznego				
Oddziaływanie sensoryczne: wzrok	1	1	Wielość elementów	
Oddziaływanie sensoryczne: słuch	1	1	Szumiąca woda, zróżnicowane nasadzenia	
Oddziaływanie sensoryczne: węch	1	1	Roślinność, woda	
Oddziaływanie sensoryczne: dotyk	1	1	Roślinność, woda	
Oddziaływanie sensoryczne: smak	0	0	Brak	Zaleca się zwiększenie ilości nasadzeń roślin jadalnych
Ścieżka sensoryczna	0	1	Ogród sensoryczny	

Główną zaletą w kategorii ORGANIZACJA PRZESTRZENI I FUNKCJI jest dodanie ogródków sensorycznych i nowych atrakcyjnych elementów przyciągających uwagę. Budowa płytkiego zbiornika wodnego może stworzyć lokalną dominantę funkcjonalną. Może też przyczynić się do likwidacji lokalnych wysp ciepła. Jednak jego utrzymanie będzie generować dodatkowe koszty dla lokalnego budżetu.

Tab. 5. Ocena miejsc sprzyjających promocji zdrowia – Park Centralny w Gdyni. Część 4. PLACEMAKING. Źródło: M.Trojanowska, 2019

4. TWORZENIE MIEJSCA	Ogólna ocena binarna Przed	Ogólna ocena binarna Planowane	Ocena szczegółowa Planowane	Propozycje zmian
4.1. Dzieła sztuki w parku	1	1	Tak	Zaleca się organizację wystaw w parku, np. rzeźby plenerowej
4.2. Zabytki w parku	1	1	Grupa pomników przy wejściu do parku	
4.3. Związki miejsca z historią				
Dziedzictwo kulturowe i związki z przeszłością	1	1	Grupa pomników przy wejściu do parku	Zaleca się instalację tablic z opisem historii
4.4. Ogrody tematyczne	0	1	Ogród sensoryczny	Zaleca się instalację większej ilości ogrodów tematycznych
4.5. Możliwość personalizacji przestrzeni parku	0	1	Ogrody wspólnotowe	
4.6. Animacja przestrzeni parku	1	1	W czasie zorganizowanych imprez	

Tab. 6 Ocena miejsc sprzyjających promocji zdrowia – Park Centralny w Gdyni. Część 5. PURSUIT OF -SUSTAINABLE DEVELOPMENT, źródło: M.Trojanowska, 2019

5. UWZGLĘDNIENIE WYMOGÓW ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU	Ogólna ocena binarna Przed	Ogólna ocena binarna Planowane	Ocena szczegółowa Planowane	Propozycje zmian
5.1. Włączenie w system przyrodniczy miasta	1	1	Park jest cennym elementem zielonej i niebieskiej infrastruktury	
5.2. Parki nowej (drugiej) generacji	1	1	Można wstępnie przyjąć, że tak	
5.3. Ochrona bioróżnorodności				
Wydzielenie fragmentu parku z ograniczonym dostępem dla ludzi	0	0	Nie	Zaleca się wydzielenie fragmentu parku z ograniczonym dostępem dla ludzi
Dobór roślin siedliskowych	1	0	Kombinacja roślin siedliskowych i egzotycznych	Zaleca się zwiększenie ilości nasadzeń siedliskowych
Troska o rodzime zwierzęta	1	0	Do sprawdzenia po realizacji inwestycji	Zaleca się zwiększenie ilości nasadzeń siedliskowych i wydzielenie fragmentu parku z ograniczonym dostępem dla ludzi
Naturalne metody utrzymania parku	1	1	Częściowo, ogród deszczowy	
5.4. Ochrona zasobów wody pitnej				
Infiltracja wody deszczowej	1	1	Powierzchnie przepuszczalne	

Wykorzystywanie do podlewania wody nieuzdatnianej	Do sprawdzenia po realizacji inwestycji	Do sprawdzenia po realizacji inwestycji		Zaleca się wykorzystanie do podlewania wody nieuzdatnianej
5.5. Metabolizm miejski	1	1	Segregacja odpadków	
5.6 Wykorzystywanie ekologicznych źródeł energii	Do sprawdzenia po realizacji inwestycji	Do sprawdzenia po realizacji inwestycji		Zaleca się wykorzystanie ekologicznych źródeł energii

Tabela 7. Ocena miejsc sprzyjających promocji zdrowia – Park Centralny w Gdyni. Część 6. ACCESS TO PARK. Źródło: M.Trojanowska, 2019

6. Dostęp do parku							
Ulice	Al. Marszałka J. Piłsudskiego/promenada prezydenta ryszarda karszarda	Świętojańska	Legionów	W. Pola	Partyzantów	K. Przerwy-tetmajera	Bulwar nadmorski im. F. Nowowiejskiego
6.1. Infrastruktura ruchu pieszego							
Szerokość chodnika	Wystarczająca	Wystarczająca	Brak chodnika po jednej stronie na fragmencie ulicy	Częściowo zbyt wąski	Częściowo zbyt wąski	Częściowo zbyt wąski	Wystarczająca
Równa nawierzchnia	Równa	Równa	Równa	Równa	Wymaga renowacji	Wymaga renowacji	Równa
Brak utrudnień	Brak utrudnień	Brak utrudnień	Brak utrudnień	Brak utrudnień	Utrudnienia	Utrudnienia	Brak utrudnień
Nachylenie	Nieznaczne	Nieznaczne	Znaczne	Łagodne nachylenie	Łagodne nachylenie	Nieznaczne	Nieznaczne
Wystarczające odwodnienie	Wystarczające	Wystarczające	Wystarczające	Wystarczające	Wymaga renowacji	Wystarczające	Wystarczające
6.2 ogólne warunki							
Utrzymanie	Zadawalające	Zadawalające	Zadawalające	Zadawalające	Wymaga renowacji	Zadawalające	Zadawalające
Ogólna estetyka	Satysfakcjonująca	Satysfakcjonująca	Satysfakcjonująca	Satysfakcjonująca	Wymaga renowacji	Satysfakcjonująca	Satysfakcjonująca
Sztuka w przestrzeni ulicy	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Tak
Wystarczająca ilość i jakość miejsc do siedzenia	Tak	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Tak
Percepcja bezpieczeństwa	Satysfakcjonująca	Satysfakcjonująca	Satysfakcjonująca	Satysfakcjonująca	Zróżnicowana	Zróżnicowana	Satysfakcjonująca
Buforowanie ruchu ulicznego	Bufor z nasadzeń	Bufor z nasadzeń	Nie	Nie	Nie	Bufor z nasadzeń	Zakaz poruszania się pojazdów
Aktywność na ulicy	Tak, ogródki gastronomiczne	Tak, ogródki gastronomiczne	Nie	Nie	Nie	Nie	Tak

Pustostany	Nie	Nie	Tak	Nie	Nie	Tak	Nie
6.3 ruch pojazdów							
Prędkość	Ograniczona	Ograniczona	Ograniczona	Ograniczona	Ograniczona	Ograniczona	Zakaz poruszania się pojazdów
Natężenie ruchu	Znaczne	Znaczne	Znaczne	Ograniczone	Ograniczone	Ograniczone	Znaczne natężenie ruchu pieszych
Ilość i bezpieczeństwo przejść pieszych	Sygnalizacja świetlna, bezpieczne przejścia dla pieszych	Sygnalizacja świetlna, bezpieczne przejścia dla pieszych	Bezpieczne przejścia dla pieszych	Bezpieczne przejścia dla pieszych	Bezpieczne przejścia dla pieszych	Bezpieczne przejścia dla pieszych	N/a
Parkowanie na ulicy	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	N/A
6.4 jakość użytkowania							
Jakość powietrza	Bardzo dobra	Bardzo dobra	Bardzo dobra	Bardzo dobra	Bardzo dobra	Bardzo dobra	Bardzo dobra
Poziom hałasu	Umiarkowany	Umiarkowany	Umiarkowany	Umiarkowany	Umiarkowany	Umiarkowany	Umiarkowany
Wystarczające oświetlenie	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
Nasłonecznienie i zacielenie	Drzewa ocieniające ulicę	Drzewa ocieniające ulicę	Drzewa ocieniające ulicę	Drzewa ocieniające ulicę	Drzewa ocieniające ulicę	Drzewa ocieniające ulicę	Drzewa ocieniające promenadę
Przezierność kondygnacji przyziemia	Z jednej strony przezierność przyziemia usługowe, z drugiej strony park	Tak	Partery mieszkalne, oraz sklepy i, usługi w przyziemiu	Partery mieszkalne, oraz sklepy i, usługi w przyziemiu	Partery mieszkalne	Partery mieszkalne, teren zielony	Brzeg morski z jednej strony, las z drugiej

3. DYSKUSJA

Podczas wizyt w parku zaobserwowano, że przebudowana część parku (etap 1) przyciąga wielu odwiedzających. W tabelach 2-7 z wynikami oceny właściwości terapeutycznych wykazano, że chociaż niektóre cechy zostały utracone, nowy projekt może zapewnić rekompensatę w perspektywie długoterminowej.

Z jednej strony poprawiono dostępność dzięki nowym ścieżkom dla pieszych o równej nawierzchni, dodatkowym licznym ławkom i nowemu oświetleniu. Dodano wiele nowych funkcji dla różnych grup użytkowników (dzieci, młodzieży, dorosłych, seniorów) oraz wybieg dla psów. Realizacji inwestycji w drugim i trzecim etapie, w tym nowych restauracji i toalet może pomóc w zaspokojeniu podstawowych potrzeb użytkowników.

Z drugiej strony, część istniejącego sprzętu sportowego i rekreacyjnego została usunięta i ta strata powinna być zrekompensowana. Innym tematem do dyskusji jest kompensacja wycięcia starych drzew przez nowe sadzenie. Inne zalecenia zostały umieszczone w tabelach. Ponadto w ocenie zwrócono uwagę na jakość dróg dojazdu do parku, czyli przylegających ulic, którą należy poprawić.

Główną sugestią jest unikanie, jeżeli to tylko jest możliwe budowy parkingu podziemnego w granicach parku. Zamiast tego zaleca się budowanie podziemnych miejsc postojowych pod drogami, ścieżkami dla pieszych i placami przylegającymi do parku.

4. WNIOSKI

Uniwersalny wzorzec miejsc sprzyjających promocji zdrowia miejsc to narzędzie oparte na dowodach naukowych (EBD). Jest to pomocne narzędzie do oceny właściwości terapeutycznych przestrzeni i uzasadnienia rozwiązań zastosowanych w projekcie. To narzędzie jest dopuszczalne w dyscyplinie projektowania architektonicznego i urbanistyki, chociaż nie eliminuje problemów związanych z subiektywnością percepcji.

W przypadku parku centralnego w Gdyni narzędzie to wykazało, które właściwości terapeutyczne utracono, a które dodano. Należy monitorować, czy nowe rozwiązania zrekompensują straty w perspektywie długoterminowej.

BIBLIOGRAPHY

- Agencja Rozwoju Gdyni Sp. z o.o. 2017 Regulamin Konkursu na opracowanie koncepcji architektoniczno-urbanistycznej „Budowy Parku Centralnego z parkingiem podziemnym na 270 samochodów w Gdyni
- ARCH - DECO SP. Z O.O. Dokumentacja projektowa dla zadania BUDOWA PARKU CENTRALNEGO z PARKINGIEM PODZIEMNYM na ok. 270 (±5) SAMOCHODÓW w GDYNI. Projekty wykonawcze dla poszczególnych etapów.
- Dannenbergh, A.L., Cramer, T.W., Gibson, C.J. 2005 Assessing the Walkability of the Workplace: A New Audit Tool. *American Journal of Health Promotion*, 20 (1): 39–44.
- Gdynia. Moje Miasto. Co nowego. Zapraszamy do parku centralnego. <https://www.gdynia.pl/co-nowego,2774/zapraszamy-na-otwarciem-i-etapu-budowy-parku-centralnego,541246>, dostęp/access 2019-12-04
- Gdynia. System monitoringu jakości powietrza. <https://powietrze.gdynia.pl/>, dostęp/access 2019-12-03
- Geoportal360.pl, dostęp/access 2019-11-30
- Gesler W. 1996 Lourdes: healing in a place of pilgrimage *Health & Place* 2 (2) pp. 95-105
- Gesler W. 2005 Therapeutic Landscapes: An evolving theme, *Health & Place*, vol. 11 (2005), pp. 295-297
- Laboratorium Innowacji Społecznych 2017 Raport z przebiegu konsultacji społecznych dot. Parku Centralnego w Gdyni
- Trojanowska M. 2017 Parki i ogrody terapeutyczne Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa
- Trojanowska M., Sas-Bojarska A. 2018 Health-affirming everyday landscapes in sustainable city. Theories and tools, *Architecture Civil Engineering Environment Journal*, ACEE, vol. 11(3), 2018, pp. 53-61, doi:10.21307/ACEE-2018-037
- WhiteMAD.pl Rośnie gdynski Central Park. Wkrótce budowa kolejnego etapu, artykuł z 12 września 2019 r. <https://www.whitemad.pl/rosnie-gdynski-central-park-wkrotce-budowa-kolejnego-etapu/>, dostęp/access 2019-12-04.
- Zimnoch M. 2019 Park Centralny w Gdyni. Większy budżet na drugi etap, artykuł w serwisie trojmiasto.pl, <https://www.trojmiasto.pl/wiadomosci/Park-Centralny-w-Gdyni-Wiekszy-budzet-na-drugi-etap-n137016.html>, dostęp/access 2019-12-04

AUTHOR'S NOTE

Monika Trojanowska is an architect, assistant professor at UTP University of Science and Technology in Bydgoszcz. Her research interests include: therapeutic landscapes, eco-neighborhoods and the theory of modern architecture.

O AUTORZE

Monika Trojanowska jest architektem, adiunktem na Uniwersytecie Technologiczno-Przyrodniczym w Bydgoszczy. Zajmuje się problematyką wykorzystania terapeutycznych właściwości krajobrazu w projektowaniu zielonych przestrzeni publicznych, projektowaniem ekoosiedli oraz teorią architektury współczesnej.

Contact | Kontakt: monika.trojanowska@utp.edu.pl